

RÅGÖFÖRENINGENS ÅRSBERÄTTELSE

Verksamhetsåret 2019

Antalet medlemmar under verksamhetsåret: 62

Styrelsen för Rågöföreningen och Rågökapellens Minnesfond hade följande sammansättning

Ordförande Mats Stahl

Vice ordförande Fredrik Nyman

Kassör Nils Espling

Sekreterare Arnold Lindgren

Styrelseledamöter Gunbritt Olsson, Mikael Nyman

Suppleanter: Erik Söderberg, Christer Svedberg, Hasse Rosenlund

Föreningens revisorer: Nils Sjölund och Lauri Lindgren

Valberedning: Birgitta Söderberg (LR), Ulla Stjernberg (SR), Ronnie Ericson (LR)

Föreningens årsmöte ägde rum den 24 mars 2019. Protokollet finns att läsa på vår hemsida www.rågöföreningen.se, under länken Styrelse och stadgar.

Föreningens styrelse har hållit protokollförda möten under mandatperioden.

Under året har föreningen mist 5 av sina trogna medlemmar som avlidit

Karin Ericsson

Catarina Kartus

Georg Espling

Meta Mattsson

May Britt Pella Ahlstedt

Frid över deras minne.

Årets verksamhet

Två extra hårddiskar har införskaffats. En för lagring av föreningens dokument, filmer m.m. att förvaras i SOV-s arkiv och en för bokföringens programvara att förvaras hemma hos kassören.

På årets Svenskdag i Estland som denna gång ägde rum på Ormsö den 27 juli var Rågöföreningen representerad av Gun Pella och Nils Sjölund. Föreningen hade på förslag av Gun införskaffat en gåva att överlämnas till Ormsö kyrka med anledning av kyrkans 800-års dag som firades den 28 juli. Gåvan var en sjuarmad mässingkandelaber som föreningen köpte in för 400 SEK och överlämnades av Gun på Ormsö. Gun företrädde också Arnold Lindgren på Svenskdagen och mottog Hans Pöhl medaljen som tilldelats Arnold av Estlandssvenska Kulturförvaltningen i Estland.

Innan denna händelse på Ormsö var det gudstjänst vid Lilla Rågö kapell den 21 juli som anordnades av St. Mikael's församling i Tallinn under ledning av kyrkoherde Patrik Göransson. Denna gång fick vi komma över till ön från Paldiski södra hamn. Bland

deltagarna i gruppen fanns bara ett par personer med anknytning till Rågöarnas tidigare befolkning. Gun Pella och Nils Sjölund som kom över från Korkis, hade veckan innan också varit med i det dansläger som anordnades på ön av Juhan Bernadt. Spelmanslaget från danslägret spelade också vid gudstjänsten.

I Sverige ägnades SOV-s hembygdsdag åt 75-års minnet av bortflyttningen från hembygden i Estland. Den 21 september var det minnesstund på Breviks brygga på Lidingö, där de flesta som kom med motorskonaren Johan gick i land. Av Johans sammanlagt nio transporter gick sju till Breviks brygga. Den 22 september hölls hembygdsdagen i Estniska huset på Wallingatan, där journalisten Marcus Wallin berättade om Ludwig Lienhard, den tyske officer som aktivt medverkade till, att överflyttningen till Sverige kunde genomföras. Tack vare bland annat Lienhard kunde också ett stort antal rågöbor komma i väg, bara drygt en månad innan ryssarna var framme. På hembygdsdagen medverkade även Aibokören.

Också på Tellusbiografen i Midsomnarkransen högtidlighölls 75-års minnet och det skedde den nionde november. Gun Pella och Arnold Lindgren medverkade med föredrag.

Den nya skyddsförordning som bereddes av Miljöverket år 2015 för att inlemma Rågöarna som helhet i Pakri landskapsskyddsområdet, fastställdes av Estlands regering den 13 september 2019. Rågöarna är nu indelade i tre skyddszoner - a) en skyddszon som i huvudsak omfattar Rågöarnas skogsområden, b) en begränsningszon avsedd för gräsmarkerna och c) en begränsningszon för Rågö byar. Den enda verksamhet som hädanefter är tillåten på öarna, är vad som i skyddsföreskriften kallas verksamhet för skyddsområdets behov. Detta kan i stort sammanfattas som betesgång och grässlåtter, vilket företaget Pakri Tarvas för närvarande driver. Byggrätt kan med godkänd detaljplan beviljas av Miljöverket i Rågö byars zon. Till Rågö byars zoner har man på Lilla Rågö avdelat Storbyn och Lillbyn samt det ryska kasernområdet som ligger i Skarpåkern. På Stora Rågö utsågs Storbyn och den på Eesti Energias mark liggande Åsbyn med utbredning mot Kärrskogen. Åsbyns byzon omfattar också Janes gården, den enda gården i byn som ägs av en av våra medlemmar. Efter att Rågöföreningen framfört protester och invändningar mot att förslaget inte omfattade alla tidigare byar på Stora Rågö, gick man med på, att i Bisagidbyn utse Dampes Ri gården som byzon. Våra övriga förslag om Stora Rågös byar avvisades och det betyder, att Lagenis utelämnades helt. Den nya skyddsförordningen är översatt till svenska och finns uppsatt på vår hemsida www.ragoforeningen.se,

Inget arbete har under året utförts på kapellen eller gravgårdarna. Einar Mihlberg i Kapellfonden har samlat medel som skall gå till borttagning av mossväxter på och nytjärning av Lilla Rågö kapelltorn samt anskaffning av nya sittbänkar på kapellplatsen. Einar arbetar också med att förnya informationstavlan under tornvalvet.

Lea Stroh som varit vårt stora stöd vid restaureringen av kapellen har under hösten välvilligt trätt in för att hjälpa oss med kontakter till myndigheter i Estland i frågor gällande kapellen och kyrkogårdarna. Hon har lagt ned ett avsevärt arbete både genom telefonsamtal och brevkorrespondens med berörda myndigheter. Huvudsyftet har varit att få till en kontaktperson, dit Rågöföreningen kan vända sig, när det gäller den fortsatta vården av kapellen och gravgårdarna. Hon har lyckats medvetandegöra RMK (Domänverket i Estland, av staten utsedd förvaltare) vilket ansvar som åligger dem, något de tidigare inte varit helt medvetna om. De har i svarsbrev också sagt sig beredda att åta sig vårdarbete under förutsättning, att staten ställer medel till förfogande i budgeten. I svarsbrevet har de också föreslagit utskiftning av kapellmarken och gravgårdarna antingen till kommunen eller till

enskild stiftelse eller förening och bett om vår syn på saken. Styrelsen fattade beslut på sitt möte den 8 november, att kapellen och gravgårdarna bör bli kvar i statens ägo att förvaltas av RMK (Domänverket). Lea framförde styrelsens beslut i brev till Miljöministeriet den 25 november. Lea påpekade i brevet vikten av att upprätta en långvarig vård- och verksamhetsplan och betonade statens ansvar. Miljöministeriet vidarebefordrade sedan Leas brev till Domänverket, till kommunen och till Fornminnesskyddsämbetet och uppmanade Fornminnesskyddsämbetet att sammankalla parterna till ett möte för att söka lösning på frågan. Det förefaller, att staten gärna vill skifta ut ägorna till någon annan part. Därefter har Lea och Fornminnesskyddsämbetet haft överläggning via telefonkontakt och enats om, att det går att hitta lösning utan att sammankalla ett möte. Det har nämligen kommit uppgift om, att kommunen visat intresse att ta sig an saken och det kan leda till, att styrelsen kommer att ompröva sitt beslut av den 8 november.

Rågöstämman och händelser på öarna

Den 12 april hölls det ö-stämman i Storbyn på Lilla Rågö. Från Rågös markägare i Sverige deltog Fred Söderberg, Gun Pella och Nils Sjölund, några med fullmakter. På stämman diskuterades några punkter i Rågöstämmans reglemente som sedan skall föreläggas kommunfullmäktige att införas i kommunens stadgar. Vidare tog man upp frågor som till vilken årstid stämman skall läggas i fortsättningen och om det krävs samarbete med Rågöföreningen. Man gjorde även upp en utvecklingsplan för år 2019. Sedan valdes ny ålderman för Rågöstämman och det blev Kerstin Allvee som med två barn i skolåldern bodde i Storbyn på Lilla Rågö.

Rågöstämmans regelverk finns översatt till svenska och är tillgänglig på vår hemsida www.ragoforeningen.se under länken Ö-stämman.

Dagen efter ö-stämman samlades man till uppröjningsarbete i Storbyn på Stora Rågö. Det var årets fortsättning på det årliga arbetet i kampanjen "vi gör det" som man för tre år sedan påbörjade.

Av punkterna som beskrivits i utvecklingsplanen har det under året endast lyckats genomföra ett par. Man har skaffat en ny båt att användas av Pakri Tarvas i förbindelsen mellan öarna och fastlandet. Och Pakri Tarvas har gjort i ordning källan nedanför Dräjärsgården i Lillbyn på Lilla Rågö med brunnstimmer och informationsskylt.

Den nödvändiga prämen som Pakri Tarvas behöver för att föra i land boskap för transport till slakthus väntar fortfarande på att bidrag skall beviljas. De planerade tavlorna till platsen för hembygds museet på Lilla Rågö och skolhuset på Stora Rågö har inte hunnits sättas upp.

För att söka lösning på skarvkolonin som bosatt sig mellan öarna på Kappa och Bjärgånne vände sig Jana Stahl med brev till Miljöverket, men det visade sig, att man därifrån inte alls var intresserade av att få bort skarvarna.

Beslut som tagits i kommunfullmäktige

Via en artikel i kommunens tidning råkade vi läsa om ett tillägg till Rågöstämmans regelverk i kommunens stadgar. Där framgick det, att kommunfullmäktige hade på förslag av fastboende på Rågöarna infört ett tillägg i Rågöstämmans reglemente som säger att i fortsättningen får endast fastboende på öarna vara medlemmar i Rågöstämman. Fastighetsägare som inte bor på öarna kan vid önskemål beviljas att få delta i stämman, men

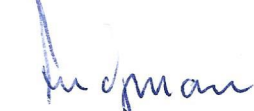
över deras rösträtt bestämmer varje stämma för sig. Detta är en inskränkning av medlemskapet och rösträtten i stämman för icke fastboende fastighetsägare, vilket inte stämmer överens med stämmans reglemente. Där står att varje fastighet har en röst vid stämman. På styrelsens möte 8 november beslöts, att vi ska försöka reda ut frågan. Därefter tog Arnold Lindgren kontakt med Jana Stahl föregående års ålderman för stämman. Jana tog fasta på våra synpunkter och lämnade följande förslag. Kerstin Allvee som blev vald till ålderman vid stämmomötet den 12 april, har nu lämnat Rågöarna tillsammans med sina barn. Vid nästa möte av Rågöstämman måste en ny ålderman väljas och Jana lovade kandidera på nytt. Blir hon vald, kommer hon att föreslå kommunen att göra rättelse av tillägget i stadgarna.

Planen att bygga hamn vid Lillbyn på Lilla Rågö som påbörjades för ett antal år sedan av Stiftelsen För Rågöarnas Utveckling (PSAS) avstannade i samband med ombildningen av kommunerna i Estland år 2017. Nu har planen åter aktualiserats och vid sammanträdet i september fattade kommunfullmäktige beslutet att upplåta hamnområdet till PSAS till den 31 december 2026. Detta var ett villkor för det stöd av 41 000 euro som man fick för att färdigställa hamnprojekteringen.

Ett stort tack till våra medlemmar för det gångna året. Ert stöd har gjort det möjligt för Rågöföreningen att finnas till.

Stockholm i januari 2020

Mats Stahl

Fredrik Nyman

Nils Espling

Arnold Lindgren

Gunbritt Olsson

Mikael Nyman